

Nr 3.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner angående ändrad tid för lagtima landstingsmöte m. m.

Uti de likalydande, till konstitutionsutskottet hänvisade motionerna nr 144 i första kammaren av herr *Lundqvist m. fl.* och nr 238 i andra kammaren av herr *Skantze m. fl.* hemställs, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om att frågan om framflyttning av tiden för lagtima landstingsmöte samt frågan om landstingens möjligheter att sammanträda till urtima möte måtte hänskjutas till 1946 års kommunallagskommitté för utredning och förslag till därav betingade ändringar i lagen den 20 juni 1924 om landsting».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionerna.

Till lagtima möte sammanträder landstinget utan särskild kallelse varje år den första måndagen i september månad. I regel bör förslag, för att kunna komma under landstingets behandling, senast den 15 juli vara avlämnat till landstingets expedition, dock må förvaltningsutskott jämväl efter nämnda tid men ej senare än 14 dagar före början av landstingets möte väcka dylikt förslag. Till landstinget i behörig ordning inkomna förslag skola, såvitt ske kan, minst åtta dagar före mötets början översändas till länsstyrelsen och samtliga landstingsmän.

Till urtima möte sammanträder landstinget endast i de fall, då Konungen omedelbart eller på framställning av länsstyrelsen därom förordnar eller att sådant möte för handläggning av vissa bestämda ärenden beslutas av tre fjärdedelar av landstingets på lagtima möte såsom närvarande antecknade medlemmar. — Urtima möte, som av landstinget beslutas, må ej äga rum förr än minst två månader efter det lagtima möte avslutats.

Traktamente under landstingets möte må icke utgå för längre tid än tio dagar i följd, räknat från mötets början.

Besvär till Konungen över landstingets beslut skola ingivas till länsstyrelsen inom sextio dagar från den dag, landstinget avslutats.

Vad först angår den väckta frågan om önskvärdheten av lagtima landstingsmötes framflyttande till oktober månader må erinras om att enligt 1862 års landstingsförordning gällde, att ordinarie landstingsmöte skulle äga rum den måndag i september månad, som landstinget självt bestämde. Efter en år 1910 vidtagen ändring i förordningen skulle landstinget sammanträda varje år den andra eller den tredje måndagen i september månad, allt efter som landstinget en gång för alla bestämde.

I samband med Kungl. Maj:ts förslag till 1919 års riksdag rörande införande av en gemensam valdag på hösten, alternerande för valen till andra kammaren och landstingsmannavalen, upptogs till behandling spørsmålet om ett tillbakaflyttande av tidpunkten för landstingsmötes början. Departementschefen anförde härutinnan bl. a. att man av naturliga skäl borde tillse, att valdagen icke komme att förläggas allt för nära tiden för landstingssammanträdena. Kungl. Maj:t föreslog av denna anledning sådan ändring av landstingsförordningen, att lagtima landstings sammanträde skulle begynna den första måndagen i september månad. Förslaget tillstyrktes av utskottet (utl. nr 21) och godtogs av riksdagen.

De s. k. kommunalförfattningssakkunniga, vilkas år 1923 avgivna betänkande lades till grund för Kungl. Maj:ts förslag till 1924 års riksdag rörande ny landstingslag, anförde i nu förevarande avseende bl. a., att de sakkunniga, med hänsyn till vikten av att landstingets förvaltningsutskott erhöles nödigt tidsutrymme för ärendenas beredning, övervägt frågan om tiden för början av landstingsmöte. Härvid hade de sakkunniga utgått från att en framflyttning av tiden för mötets början till en senare tidpunkt än den då gällande — första måndagen i september — icke trots att starka skäl talade för en sådan ändring, för det dåvarande kunde genomföras. Ett förläggande av mötet till oktober månad måste medföra antingen att landstingsskatten icke, såsom dittills, kunde debiteras och uppbäras i sammanhang med kronoskatten, eller ock att debitering och uppbörd av denna skatt skulle verkställas cirka en månad senare än vad vid tiden för betänkandets avgivande gällde. Vederbörande departementschef anslöt sig till de sakkunnigas mening i denna fråga. Konstitutionsutskottet (utl. nr 30) hade icke någon erinran att framställa. Riksdagen godtog också Kungl. Maj:ts förslag.

Vad härefter angår det i motionerna berörda spørsmålet om upphävande av bestämmelsen i landstingslagen om begränsning till tio dagar av rätten till traktamentsersättning under landstingsmöte må erinras om att enligt den ursprungligen gällande regeln ett lagtima möte icke finge annat än efter beslut i särskild ordning räcka längre än sex helgfria dagar. Genom en år 1912 beslutad lagändring erhöles de landstingsmän, vilka icke bodde å den ort, där landstinget sammanträdde, rätt till dagtraktamente; stadgandet om tidsbegränsningen blev dock oförändrat till år 1919. Den modifikation, som då vidtogs, innebar allenast att landstinget fick rätt att utöver de ordinarie sex dagarna under viss förutsättning förlänga sin samvaro med högst fyra helgfria dagar. Nu gällande bestämmelser infördes i samband med landstingslagens tillkomst år 1924.

Enligt 1862 års landstingsförordning kunde — liksom nu — landstinget sammanträda till urtima möte endast i de fall, att sådant för handläggning av vissa bestämda ärenden beslutades av tre fjärdedelar av landstingets på lagtima möte såsom närvarande antecknade medlemmar eller ock Kungl. Maj:t omedelbart eller på framställning av länsstyrelsen därom förordna-

de. I denna bestämmelse föreslago kommunalförfattningssakkunniga ett sådant tillägg, att jämväl förvaltningsutskottet skulle för vissa bestämda ärenden kunna besluta urtima mötes sammankallande, dock endast under förutsättning att utskottets beslut härom vore enhälligt. Såsom ytterligare säkerhet mot ett otillbörligt utnyttjande av den för förvaltningsutskottet sålunda föreslagna rätten hade föreskriften kompletterats med en bestämmelse, att till behandling av förslag om dylikt möte samtliga utskottsledamöter skulle kallas med angivande, att vid utskottets sammanträde sådan fråga skulle förekomma. En dylik rätt syntes enligt de sakkunnigas mening i själva verket allenast vara att betrakta som en naturlig följd därav, att landstingsförvaltningen i förvaltningsutskottet erhållit ett centralt organ med förutsättningar att handhava ledningen av densamma. I vissa remissyttranden över de sakkunnigas förslag i denna del anfördes, att de sakkunniga till stöd för en rätt för förvaltningsutskottet att besluta om urtima möte icke anført tillräckliga grunder. Skulle förvaltningsutskottet anse anledning föreligga till inkallande av landstinget, syntes sådant lämpligast kunna åvägabringas på det sätt, att förvaltningsutskottet därom gjorde framställning antingen direkt hos Kungl. Maj:t eller ock till länsstyrelsen med begäran att denna måtte utverka Kungl. Maj:ts förordnande om urtima landstings inkallande. Departementschefen anslöt sig till vad sålunda anförts emot de sakkunnigas förslag i denna del. Konstitutionsutskottet (utl. nr 30) och riksdagen voro av samma mening, varför gällande bestämmelser — som nyss anmärkts — ej avvika från vad som härutinnan gällde i 1862 års landstingsförordning.

Enligt vad utskottet inhämtat har svenska landstingsförbundet i skrivelse den 15 september 1947 till 1946 års kommunallagskommitté hemställt, att kommittén måtte under sitt utredningsarbete beakta vissa i skrivelsen närmare angivna förslag till ändring av landstingslagen, vilka i sak sammanfalla med de i förenämnda motioner väckta spörsmålen. Kommitténs avsikt är att till utredning upptaga de i förbundets förevarande skrivelse berörda frågorna. Utskottet, som förväntar att denna utredning slutföres snarast möjligt, anser sig fördenskull kunna avstyrka bifall till en skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning i ämnet. Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 februari 1948.

På konstitutionsutskottets vägnar:

JONES ERIK ANDERSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Jones Erik Andersson, Gottfrid Karlsson, Ström*, Karl August Johanson, Elmgren, Björck*, Mattsson, Lindén*, Gustavson och Arrhén; samt

från andra kammaren: herrar Hallén*, Thorell, Pettersson i Norregård, Nordström i Torsby*, Nolin*, Norén, Jonsson i Haverö*, Dickson*, Johnsson i Stockholm och fru Svedberg.

* Ej närvarande vid justeringen.